

Tomtarna som går till sjuka barn

De barn som är för sjuka för att komma hem på julafton får ändå träffa tomten. Här är tomtarna som inte sviker; Johnny och Niklas delar ut paket på Astrid Lindgrens barnsjukhus.

● Normalt arbetar de som clowner på sjukhuset och brukar påstå att de bor i en kartong i kulverten. Men den här gången kommer det att heta att de anlännt i släde eftersom tomtens säck är så stor och tung att det krävs rejäla transportmedel. Johnny Andersson är jultomte och Niklas Lindgren clownnisse på Astrid Lindgrens barnsjukhus. De var på plats redan förra julen och vet – ungefär – hur de ska göra.

– Det betyder att vi improviserar lite. Man får "lyssna in" situationen och hitta det som passar bäst för stunden, säger Niklas.

Sjukhusets ambition är att så många patienter som möjligt ska kunna åka hem under juldagarna. Man gör en paus i behandlingen och ordnar särskild hjälp hemma om så behövs. Men ganska många barn blir ändå kvar på avdelningen, ofta i sällskap av föräldrar och syskon. Även här ska dock den rätta julstämningen infinna sig – personalen har lagt ned stor möda på den saken.

– Barnen brukar vara ledsna för att de inte får vara hemma när tomten kommer, därför blir glädjen desto större när vi dyker upp, berättar Johnny.

Den viktigaste uppgiften är förstås att dela ut julklappar. Men Johnny Andersson – eller Pöhm Fritz som han kallas när han inte är tomt – kan också trolla. Han kan

utan vidare förvandla en tjuva till en hundralapp och dessutom har han med sig sin magiska målarbok.

– Den har bara vita sidor. Men om barnet lånar min trollstav så blir boken full med svartvita teckningar. Och den som svingar staven en gång till, kan trolla fram färgbilder!

Niklas Lindgrens specialitet ligger på slapstick och mim. Enligt namnbricken på bröstet heter han förresten Fjodor Doktorjewski. När han kommer in i rummet kan vad som helst hända. Det blir gärna en kullerbytta eller att han råkar lyfta av dörren, det beror på vem som besöks. Ofta är dock entrén mera stillsam. Alla är inte pigga på upptåg och det gäller att vara säker på att man är välkommen. Bara att clownen kommer in i rummet och kanske ställer lite knasiga barnsliga frågor, bryter mönstret. Barn och föräldrar får plötsligt annat att tänka på, rent av börja skratta. Ett besök på några minuter kan vara tillräckligt för att humöret ska bli bättre och smärta och elände glömmas bort.

– På ortopedien säger läkarna att behovet av smärtstillande medel minskar på onsdagar, då vi har varit där, säger Johnny.

Båda vittnar om starka upplevelser från arbetet. Inneslutna, deprimerade barn – och anhöriga – har fått en ljusare syn på tillvaron genom

Johnny Andersson och Niklas Lindgren

Gratuleras till: Meningsfull insats på julafton.

Arbetar som: Clown på Astrid Lindgrens barnsjukhus.

Roller: Jultomte med trolleritricks (Johnny Andersson), clown-nisse (Niklas Lindgren). Artistnamn Pöhm Fritz och Fjodor Doktorjewski.

Anställda av: Glädjeverkstan (tio clowner), som finansieras av stiftelser och fonder.

Uppgift: Sprida glädje, bryta negativ cirkel.

Ledord: Lyhördhet.

Går alltid hem: Prutt-kudden.

Målgrupp: Patienter och anhöriga – totalt kommer 20 000 patienter om året till sjukhuset.

Ett hundratal ligger inne på tretton olika avdelningar.

mötet med clownerna. Det händer att barn och ungdomar återkommer flera år senare och tackar. För den som legat inne har clownerna blivit ett bestående positivt minne.

– Man knyter upp en personlig relation till barnen. Om någon avlider känns det väldigt svårt, ibland har man kanske känt varandra ett helt år. Men de allra flesta blir faktiskt friska, betonar Niklas.

Johnny och Niklas ingår i en grupp om tio clown anställda av Glädjeverkstan, som har avtal med sjukhuset alltsedan starten för tretton år sedan. De finansieras av bidragsgivare som stiftelsen Astrid Lindgrens barnsjukhus, Curo – riksföreningen för cancersjuka, Kultur i vården SLL, Svenska kyrkan (Stockholms stift), Barncancerföreningen och många andra stiftelser och fonder.

Arbetet bland sjuka barn har även förändrat dem själva som artister.

– Jag tog det här som en utmaning för tolv år sedan då min mamma precis gått bort. Det blev då ett sätt att närma sig ett område där jag kände rädsla. Den är helt borta i dag, säger Niklas Lindgren.

Johnny Andersson talar om en ödmjukhet som inte annars är så vanlig i artistvärlden där egoismen snarare dominerar.

– Arbetet här gör jag inte för min skull och för att jag ska synas och framhållas. Jag gör det för barnens skull. Och det är en väldigt skillnad!

Jan Falk
jan.falk@dn.se